

Position Paper MKB Nederland ten behoeve van de hoorzitting in de Tweede Kamer over Brexit op woensdag 7 juni 2017

Na de uitslag van het referendum in het Verenigd Koninkrijk (VK) over Brexit in juni 2016 hebben VNO-NCW en MKB-Nederland gezamenlijk een aantal drukbezochte bijeenkomsten belegd met ondernemingen en branches uit onze achterbanen. De meest recente bijeenkomst was op 18 mei 2017. Deze bijeenkomsten hebben tot doel om een goed inzicht te krijgen in de impact die Brexit heeft op de individuele ondernemingen, sectoren en Nederland als geheel.

Setting the scene; economische relatie tussen Nederland en het VK

- De economische relatie met het VK zorgt naar schatting rechtstreeks voor 200.000 banen in Nederland.
- Bijna 10 procent van wat Nederland in totaal verdient aan de export is rechtstreeks aan de export naar het Verenigd Koninkrijk te relateren.
- Het VK is na Duitsland de belangrijkste exportbestemming voor Nederland.
- We importeren in Nederland jaarlijks voor 24 miljard euro aan goederen uit het VK en voor 43 miljard euro naar het VK exporteren.
- De totale handelsrelatie met het VK belooft hiermee bij 10 procent van het BNP. Binnen de EU heeft de goederenhandel met het VK alleen in België (10,8%) en Ierland (15,7%) een hoger aandeel in het BNP.¹
- Daarnaast importeert Nederland voor 17,2 miljard euro aan diensten, terwijl er voor 7,2 miljard euro wordt geëxporteerd.
- De Nederlandse investeringen in het VK bedroegen in 2013 177 miljard euro.

Het VK is dan ook voor de Nederlandse economie en het Nederlandse bedrijfsleven van bijzonder groot belang.

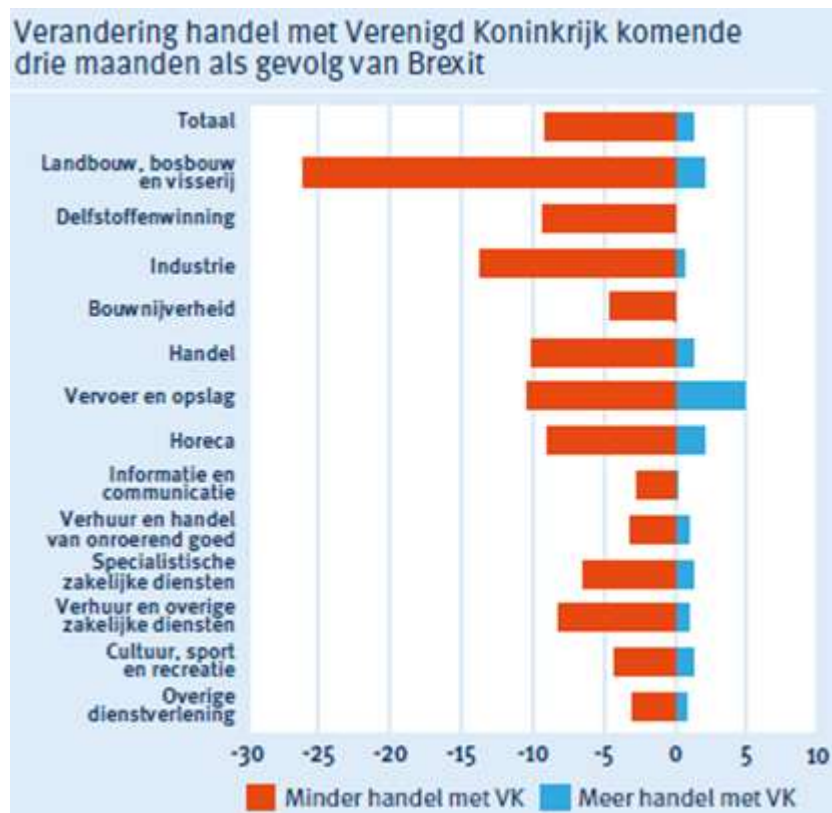
Nu al zien ondernemers de gevolgen van Brexit

Op dit moment ondervinden ondernemers al hinder van Brexit. Een overgrote meerderheid van ondernemers die actief is in het VK ziet met name valutarisico's als grootste bedreiging.

¹ An assessment of the economic impact of Brexit on the EU 27, studie van het Centre for European Policy Studies CEPS voor het Internal Market and Consumer Protection Committee (IMCO) van het Europese Parlement, maart 2017.

Ondernemers moeten kosten maken om deze risico's op te kunnen vangen. Daarnaast speelt met name de aanhoudende onzekerheid een belangrijke rol. Hierdoor worden veel investeringen uitgesteld. Denk hierbij bijvoorbeeld aan mkb ondernemers die nu wachten met het uitbreiden van hun activiteiten naar het VK.

De onderstaande grafiek laat zien dat de ondernemers die als gevolg van Brexit invloed op hun omzet verwachten, een ruime meerderheid voor de komende drie maanden een negatief effect verwacht. Met name ondernemers in de landbouw verwachten relatief vaak negatieve effecten op de omzet.

Uiteindelijk geldt voor iedereen; No deal is the worst deal

Premier May heeft herhaaldelijk – ook nog zeer recent – gesteld dat ‘No deal is better than a bad deal’. Echter, zonder deal zullen de economische relaties tussen de EU en het VK plaatsvinden op basis van WTO regels. Dat betekent dat heel veel zaken die nu geregeld zijn via Interne Markt en andere EU-regulering niet langer geregeld zijn.

De consequenties voor Nederlandse bedrijven zijn vervolgens dat ze na Brexit te maken krijgen met een exponentiele toename aan douaneprocedures zonder dat daarvoor de infrastructuur of menskracht beschikbaar is (met bijbehorende wachttijden voor bijvoorbeeld de transportsector), certificering van producten en mogelijke verschillen in alle andere Interne Markt regels.

Terugvallen op een WTO-scenario betekent verder dat er voor een aantal producten hoge tarieven gaan gelden (auto's 9%, voedingsmiddelen 20 – 35%, graan en vlees 45-50%). Zonder nadere afspraken hebben Nederlandse vissers geen toegang meer tot de Britse

wateren; komen octrooigemachtigden in de problemen; verliezen transporteurs het recht op binnenlands vervoer (cabotage); verliezen vliegtuigmaatschappijen hun landingsrechten; en wordt dataverkeer ernstig belemmert omdat er geen afspraken bestaan over privacybescherming.

Dit is slechts een aantal voorbeelden om aan te geven dat dit scenario voor alle partijen een zeer slechte uitkomst geeft. Dit scenario moeten we dan ook willen vermijden.

Creëer daarom de politieke ruimte voor ordentelijk proces

De onderhandelingsposities van de EU en het VK zijn vooralsnog onverenigbaar en de rode lijnen van de EU en het VK zijn spiegelbeeldig. Deze situatie maakt dat de kans op een uittrede van het VK in maart 2019 zonder dat er enig akkoord ligt, niet kan worden uitgesloten. Dit is echter, zoals hiervoor aangegeven, een bijzonder slechte uitkomst voor Nederlandse bedrijfsleven.

Het is zaak dat de onderhandelingen over Brexit zo verlopen dat het effect van Brexit op het Nederlandse bedrijfsleven zo klein mogelijk is, zodat de diepe handelsrelatie met het VK op vergelijkbare voet kan worden voortgezet.

Het bedrijfsleven is er bovendien bij gebaat dat er zo snel mogelijk duidelijkheid komt over de situatie na de Brexit.

De focus van de onderhandelingen moet hiervoor worden verlegd. Het is onmogelijk om binnen de tweejaarsperiode te komen tot zowel een overeenkomst over een ordentelijke exit als een overeenkomst die de toekomstige handelsrelatie vastlegt.

Kom tot een billijk exit-akkoord met perspectief...

In het exit-akkoord zou een raamwerk moeten worden opgenomen over hoe de relatie er in de toekomst uit zou moeten zien. Dit kan slechts op hoofdlijnen om het proces niet onnodig te vertragen. Maar, tegelijkertijd moet het een voldoende concreet beeld van de toekomstige relatie geven om het VK ook de ruimte te bieden om met een exit-akkoord in te kunnen stemmen.

De eindafrekening zal ook onderdeel van het exit-akkoord moeten zijn. Deze eindafrekening mag niet het karakter hebben van een boete. Wel moeten uiteraard de belangen van Nederland worden beschermd, in de zin dat de rekening voor ons land niet omhoog mag als gevolg van de beslissing van de Britten.

Ten slotte zal in het exit-akkoord afspraken moeten worden gemaakt over de status van personen en goederen die op dit moment over en weer in de EU en het VK aanwezig zijn.

... en zet nu allereerst focus op een pragmatisch overgangsakkoord...

Omdat een definitief toekomstakkoord voor 2019 niet zal zijn afgerond moet er zo snel mogelijk een overgangsakkoord komen. Dit is noodzakelijk om een cliff-edge scenario te voorkomen.

Een overgangsakkoord moet op pragmatische wijze bewerkstelligen dat de diepe

handelsrelatie tussen het VK en Nederland (en de rest van de EU) overeind blijft tot het moment dat er definitieve afspraken zijn gemaakt. In dit overgangsakkoord moeten zaken niet per onderwerp of sector worden geregeld, maar zou in feite de bestaande situatie (w.o. Douane-unie, Interne Markt, rechten en plichten voor het meerjarig financieel kader en de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie) voor een bepaalde tijd (grotendeels) van kracht blijven.

Begin 2016 hebben David Cameron en de Europese Commissie een afspraken gemaakt om tegemoet te komen aan de onvrede in het VK over onder meer de aantallen vooral Oost-Europese arbeiders die de Britse arbeidsmarkt op zijn gekomen. Inmiddels is gebleken dat deze afspraken niet voldoende waren om 'remain' de uitslag van het referendum over Brexit te laten zijn.

Er zou nader kunnen worden gezien of dit overgangsakkoord ruimte kan bieden aan deze zorgen van het Britse volk. Hierbij mag uiteraard de integriteit van de Interne Markt in de EU geen geweld aan worden gedaan. Er kan daarom geen beperking zijn van het vrije verkeer van diensten tussen de EU en het VK². Ook moet er over en weer toegang zijn tot talent en moeten werknemers binnen één onderneming zonder beperkingen kunnen bewegen van het ene naar het andere concernonderdeel in de EU of het VK.

... en begin onderhandelingen voor een wederzijds profijtelijke toekomstige relatie

Een pragmatisch overgangsakkoord geeft zowel de EU als het VK tijd en ruimte om te komen tot een goed akkoord voor de toekomstige relatie. Dit zal namelijk een zeer complexe exercitie blijken. Zodra voldoende voortgang is bereikt met het exit-akkoord, zou hier mee moeten worden gestart. Daarbij zal de post-Brexit relatie per definitie suboptimaal zijn ten opzichte van de bestaande Interne Markt situatie. In ieder geval zou het toekomstakkoord de volgende elementen moeten bevatten.

1. Zo open mogelijk wederzijdse markttoegang en handhaven van het gelijke speelveld
2. Vrij verkeer van goederen zonder nadere douaneformaliteiten of andere (fytosanitaire) regelgeving
3. Vrij verkeer van diensten en over en weer toegang tot talent.
4. Gelijklopende regelgeving, productnormen en certificeringsvereisten en wederzijdse erkenning bij eventuele afwijking
5. Waarborgen voor de integriteit van de Interne Markt voor de EU-2
6. De Europese financiële regels en onderliggende marktdisciplines, zoals voor staatssteun, mededinging en belastingbeleid en de wijze waarop die door het VK hieraan gebonden is.
7. Effectieve mechanismen voor samenwerking op regelgevend gebied en voor geschillenbeslechting over interpretatie van regels, door blijvende betrokkenheid van het Europese Hof van Justitie.
8. Wederzijdse toegang tot derdelanden via door EU of VK afgesloten vrijhandelsakkoorden
9. Europese toegang tot Britse overheidsaanbestedingen.

Versterk het Nederlandse investeringsklimaat voor alle ondernemingen

² Idem uiteraard wat betreft het vrije verkeer van goederen.

Door Brexit zijn er veel bedrijven, zowel in als buiten het VK, die opnieuw de afweging maken waar zij gevestigd willen zijn. Het Nederlands vestigingsklimaat moet voldoende aantrekkelijk en concurrerend zijn om deze bedrijven te doen besluiten zich hier te vestigen. Ook andere EU landen en het VK zelf maken hun vestigingscondities aantrekkelijker. Versterking van ons vestigingsklimaat moet daarom topprioriteit zijn. Het mkb moet daar minstens zo van profiteren als het grotere internationaal opererende bedrijfsleven.

Daartoe zijn in ieder geval de volgende elementen van belang:

- De Nederlandse winstbelasting moet gelijke tred houden met die van andere landen;
- De zeer aantrekkelijke combinatie van WBSO en innovatiebox moet blijven;
- De dividendbelasting moet verdwijnen
- De 30%-regeling moet niet beperkt worden;
- Nationale koppen op Europese regelgeving moeten worden geschrapt, waaronder de bonuswetgeving;
- Er moeten meer internationale scholen komen;

Verder steunen wij geheel de Nederlandse inzet om de European Medicines Agency, die veel banen schept en de sector structureel versterkt, naar Nederland te halen.